

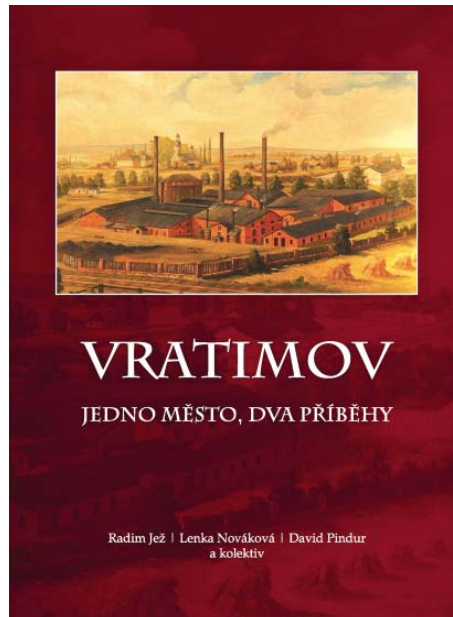
Nová kniha o historii Vratimova

Na jaře tohoto roku vyjde očekávaná monografie Vratimova. Publikace s názvem *Vratimov: Jedno město, dva příběhy*, vydaná Muzeem Těšínska, přináší první ucelený pohled do dějin slezského města Vratimov, jehož součástí je od roku 1980 původně samostatná obec Horní Datyně. Dva příběhy o těchto lokalitách, nacházejících se v blízkosti krajského města Ostravy, jsou zasazeny do širšího rámce vývoje této části někdejšího Těšínského knížectví. Autoři se na základě široce koncipovaného výzkumu věnují historii obou obcí od jejich osídlení a prvních písemných zmínek až po současnost. Sledují tak dějinný vývoj původně zemědělsky orientovaných vesnic poznamenaných procesem dynamické modernizace věku páry, který vedl k překotným změnám ve způsobu života zdejších obyvatel, jejichž počet se během několika desetiletí přelomu 19. a 20. století znásobil. Pozornost autorů je soustředěna i na přírodní poměry na území města. Text knihy doprovází bohatá ikonografie – dosud povětšinou nepublikované reprodukcce historických dokumentů, map, plánů, pohlednic a unikátních dobových fotografií. Příprava knihy trvala několik let a na jejím obsahu se podílel tým historiků a přírodovědců.

Níže představená ukázka z této knihy pochází z kapitoly *V době vzniku a formování občanské společnosti (1848–1918)* zpracované Davidem Pindurem. Toto období bylo přelomovým a vlivem nejrozličnějších okolností vedlo k modernizaci tehdejší společnosti. Pro další vývoj Vratimova i nejbližšího okolí se stal zcela zásadním milníkem vznik továrny na celulózu v první polovině 80. let 19. století, jejíž existence prostoupila a svým způsobem i ovlivnila téměř všechny složky zdejšího života.

***

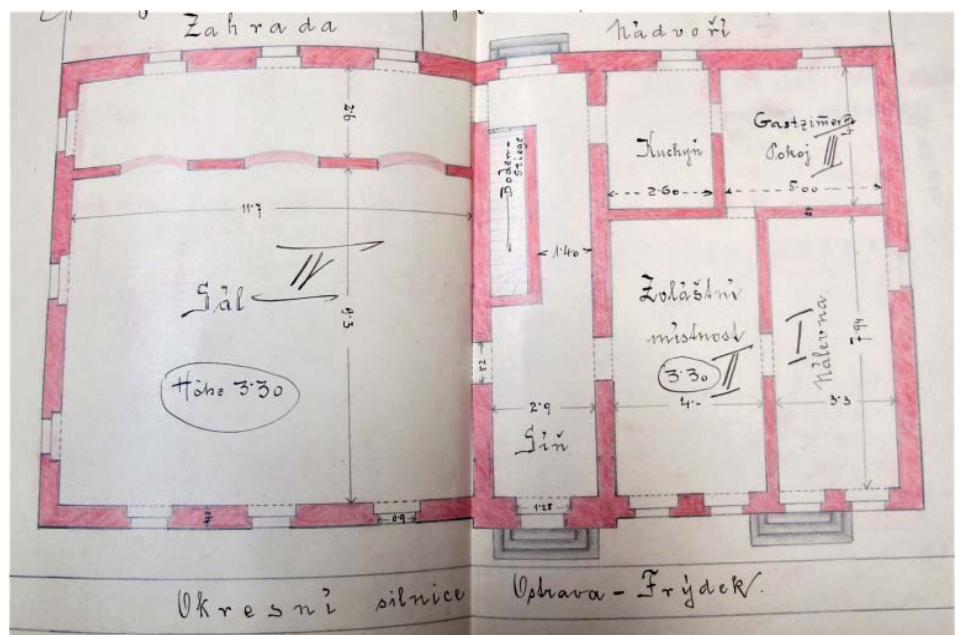
Podívejme se blíže na některé z místních hostinců. Jedním z bezesporu nejnavštěvovanějších byla původně panská hospoda (krčma) č. p. 44 nedaleko kostela. Především v neděli a o svátcích po bohoslužbách se zde scházeli hospodáři nejen z Vratimova. Po smrti posledního vratimovského fojta Josefa Sládečka v roce 1848 zůstal podnik v majetku rodiny, konkrétně dcery Anežky, později se zde usadil její bratr, kněz Antonín Sládeček, který byl ze zdravotních důvodů penzionován. V roce 1869 se Anežka provdala za Josefa Vašíčka ml., pozdějšího starostu Vratimova. Ten se ujal vedení podniku, ačkoliv koncese zůstala i nadále v Anežčiných rukou. Manželé Vašíčkovi

Obálka nové knihy *Vratimov: Jedno město, dva příběhy*

byli nuceni v 70. a 80. letech řešit otázky spjaté se starým emfyteutickým závazkem – propinačním právem. Někdejší vrchnost, v tomto případě správa velkostatku Kunčice, tvrdila, že s tímto hostincem souvisí povinný odběr piva z kunčického pivovaru. Vašíčkovi naopak odebírali pivo vařené v Paskově a složité úřadům dokládali, že jejich podnik prodala vrchnost již v 18. století. Anežka Vašíčková nakonec s pomocí právníků potvrdila tuto skutečnost a zároveň uhájila i držbu koncese na výčep piva, vína a pálenky. V roce

1891 propachtovala hostinec Rose Pollakové, která však již následujícího roku zemřela. Dne 27. května 1892 byla udělena koncese k podávání jídel, výčepu vína, podávání čaje, čokolády a jiných teplých nápojů a občerstvení přímo Anežce Vašíčkové. V roce 1893 Vašíčková žádala úřady o propůjčení této koncese synovi zesnulé Pollakové, pětadvacetiletému Ernestu Pollakovi. Zda se jednalo o příbuzné židovské rodiny Pollakových, nájemců hostince č. p. 49 v Řepištech (dnes U Máně), není dosud spolehlivě doloženo. Od roku 1899 byl nájemcem hostince Anežčin zeť, bývalý velitel vratimovské četnické stanice Antonín Haratik. Ani jeho osoba nebyla o několik let později v době vypjatého česko-německého antagonismu ušetřena pozorností tisku. Zatímco ještě v roce 1907 si v článku podepsaném jako *Ostří hoši z Popinca* kladly Noviny Těšínské otázku, kolik Haratik, který žije jenom z českých peněz, věnoval na podporu českého školství či Sokola v obci, o dva roky později je v témže tisku chválen, že vyprovodil agitátory pro zápis do německé školy ve Vratimově se slovy: *svých dětí do jejich ohlupovárny nepošle, že nechce, aby jeho děti byly mrzačeny na duchu*. Haratik zřejmě jako správný podnikatel takticky lavíroval mezi oběma národnostními tábory v obci, aby po období, které mu v domácích kruzích vyneslo nálepku renegáta, zakotvil u podpory české věci. Dne 6. července 1912 se Haratikova tchyně Anežka vzdala osobní koncese na podnik č. p. 44 ve prospěch syna Viléma Vašíčka

Půdorys hostince Viléma Vašíčka č. p. 44 (dnes Myslivna u kostela), r. 1912.

Foto: Státní okresní archiv Frýdek-Místek

(* 1880), který již od května téhož roku provozoval Rybíařův hostinec v nedalekém č. p. 40. Po doložení všech úředních schválení (obecní úřad, Společenstvo hostinských a výčepníků venkovského okresu frýdeckého aj.) mu byla koncese udělena okresním úřadem ve Frýdku 7. března 1913 a Vilém Vašíček hostinec č. p. 44 provozoval osobně až do roku 1936.

Hostinská koncese v rukou I. moravské spořitelny v Brně byla vázána také na nedaleký objekt č. p. 40. V roce 1891 byla hostinská a výčepnická koncese pronajata Jakobu Bielovi, jemuž však o sedm let později nebyl její nájem prodloužen. Židovský krčmář Biel z Uher byl zřejmě problematickou osobou, již v roce 1894 mu nechtělo vratimovské zastupitelstvo prodloužit koncesi na výčep kořalky s odůvodněním: [...] se v Ratimově kořalka již na 11ti místech čepuje, takže jest tato obec již velmi mnoho tím kořalečným morem zaplavena a bylo by tedy spíše k uvažování, jakým způsobem dal by se tento zlořád odstraniti a dělnictvo na správnější cestu přivésti. Mimo to byl již žadatel třikráte pro přestupek, že kořalku v drobném prodával přísně trestán a vůbec mu koncese odjata býti měla. Ostatně, již v roce 1891 si přední muži Vratimova písemně stěžovali okresnímu úřadu v Těšíně, že Jakob Biel negativně zasahoval do obecních záležitostí, bez dohody se svými sousedy si postavil nejen novou budovu hostince, ale i kuželnu. Novým pachtýřem se stal na sklonku 19. století vratimovský rodák František Rybíař (1869–1946), který od roku 1907 provozoval také obchod smíšeným zbožím v protějším domě č. p. 147. Tento nárožní přízemní objekt byl postaven v roce 1900 podle návrhu frýdeckého stavitele Emila Haukeho pro Johana Holubovou. V novostavbě se mj. nacházely prostory pro provozování dvou obchodů a na dvoře řeznická jatka. Rybíař tam chtěl v roce 1907 přenést svou koncesi na výčep piva a vína a podávání teplých pokrmů a pro tento účel nabízel tři místnosti, což mu bylo úředně zamítnuto. V objektu zůstaly pouze obchody, v roce 1910 nechal František Rybíař přistavět nad nároží věž se třemi hodinovými ciferníky. V neděli 30. května 1909 otevřel Rybíař při svém hostinci v č. p. 40 zahradu a nově zřízenou kuželnu. Samotná budova tohoto hostince však již zřejmě nebyla v nejlepším stavu. Dozvídáme se o tom z Rybíařova dopisu okresnímu úřadu ve Frýdku ze 4. července 1911: *Mi nařízení od c. k. okresního hejtmantství v roce 1910 při hostinci č. 40 v Ratimově o upravení následujících předmětů jsem vše do konce dubna 1911 uvedl, záchody, žumpu, studni a pumpu, okenné ventilace, ve světnici I. II. III. a v kuchyni a rouru ku táhnutí vzduchu pro pivo a jiné. Tímto žádám, by moje hostinské místnosti*

Světlotisková pohlednice Vratimova vydaná Josefem Borůvkou z Přívozu zobrazuje i dva podniky Františka Rybíaře – objekt obchodu smíšeným zbožím s charakteristickou hodinovou věží (č. p. 147) a dnes již neexistující nedalekou budovou hostince (č. p. 40), r. 1920

Foto: Archiv Davida Pindura

Objekt někdejšího hostince Františka Rybíaře č. p. 40 před demolicí, 60. léta 20. století.

Foto: Archiv města Vratimova

ku provozování hostinské koncese od c. k. okresního hejtmantství schválené byly. Tou dobou byl již Rybíař vlastníkem obou nemovitostí, na č. p. 40 bydlel a protějším dům č. p. 147 pronajímal. V lednu 1910 Rybíař inzeroval v Novinách Těšinských prodej hostince na Popinci: [...] Z příčiny, že mám dva hostince a obchod smíšeným zbožím a není mi možno vše obstarati, prodám hostinec na „Popinci“ nově zřízený s velikým sálem a veškerým příslušenstvím, pak 9 měřic pole při silnici, hodící se na stavební místa. Zapotřebí K 18 000

na hotovosti [...]. Tou dobou byl tento obchodník, hostinský a majitel realit vratimovskými českými kruhy označován za jednoho z hlavních renegátů. Kromě jeho častých kontaktů s ředitelem továrny Kletzelem a německým úřednictvem jim byla trnem v oku především skutečnost, že Rybíař prodal svůj pozemek k výstavbě německé školy ve Vratimově.

Za autorský kolektiv
PhDr. David Pindur, Ph.D.,
Muzeum Těšinska